

(המשך מעמוד 11)

חשית. אולם נתקבלו מאות החלטות קטנות ומיבצעיות, שהלכו כולם בכיוון אחד: סיפוח סיפוח וזהל, הדרגתי וזהיר. סיפוח מעשי ללא סיפוח רשמי.

סיפוח שנועד לייחד את השטחים עד כמה שאפשר, ולשלב את כולם במערכת הצבאית, הכלכלית וההתיישבותית של מדינת ישראל.

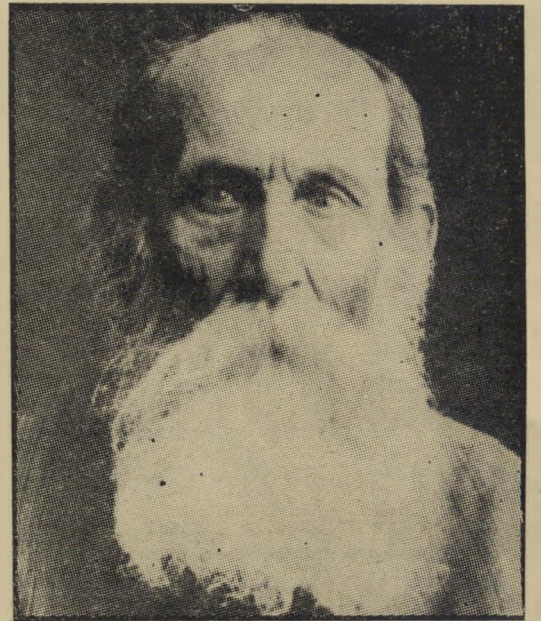
דעל מן השמיים

המעשים שנועשו בכיוון זה הם שהיו את המאר רעות המסעירים ביותר של תשל"ב.

השרשרת התחילה בפיתחת-רפיה. לפתע פתאום, במיבצע ברוטאלי, ללא הכרעה מוקדמת או הכנה הומא נית, בשיטה שהזכירה „אקציון“ גרמני, ירדו כוחות הביטחון על הבדואים המתגוררים בשטח זה והמעבדים אותו מזה דורות. הם הועמסו על משאיות וגורשו, בתיהם פוצצו, עזיהם נכרתו, בארותיהם נסתמו במלט.

לשיטת הביצוע הדביקה הממשלה, לראשי נה, את התואר „חריג“. אולם הקצין הבכיר לא נענש, הבדואים לא הוחזרו למקומותיהם, ובי סוף השנה נודע כי משרד הביטחון מתכנן הקמת עיר באזור זה, אחרי שאדמות הבדואים יימסרו למתנחלים והודיים.

הסערה סביב פרשה זו טרם הספיקה לשכון, כאשר נודע, כי פרשה כימעט וזהה אירעה באזור שכס. אדמות הכפר עקבה נסגרו באמתלות ביטחוניות, השדות רוססו מן האוויר בחומרי-רעל, ובסוף השנה הוקמה במקום התנחלות. הריסוס הוגדר שוב כ„חריג“ — אך גם

א.ד. גורדון: מכיבוש העבודה

הפעם לא נענש הקצין הבכיר האחראי, מקורבו של משה דיין.

בשתי הפרשות נעשה נסיון קלוש להסוות את המטרה האמיתית במליצות „ביטחוניות“, שריי-המדינה שיקרו בפומבי (השר חיים גבתי על פרשת עקובה בכנסת כמה שבועות לפני הקמת היישוב החדש: „לא אושרה שום תוכנית להתיישבות במקום...“)

אולם כל רשתות ההסוואה נפדו בפרשה השריטית.

אחרי ששר הביטחון הודיע על כוונתו לבטל את סיווג אדמות בירעם ואיקרית כ„אזורי ביטחון“, ביקשו תושבי שני הכפרים לחזור לבתיהם, מהם גורשו לפני 25 שנים, אחרי תום הקרבות. הממשלה החליטה שלא להחזירם לנצח. הטענה הרשמית: החזרת ערבי אחד לביתו היא „תקדים“.

אין זה מיקרה שדווקא פרשה זו עוררה את הסערה הגדולה ביותר. כי היא השפה את המנמה היסודית, יותר מכל פרשה אחרת.

לא היה כל תירוץ ביטחוני שיכול היה לשכנע איש הקורבנות כי אורחי ישראל כחוק, בשעת קיבלו בכרעה את חיילי צה"ל, שנכנסו לכפרם. הם קיבלו מילת-כבוד לכפריהם. הם שייכים לעדות נוצריות בלתי-עוינות. בית-המישפט הכריע לטובתם. בשום פרשה אחרת לא היו הדברים כה חדי-משמעים.

פרשת בירעם ואיקרית היתה אקט עירום שזי נישול לשם נישול, שזי חזות תושבים כדי לפנות מקום לתושבים יהודיים. כאשר מחדש אקט זה, קבעה הממשלה קו מדיני גרוי.

הבנים של ז'בוטינסקי

א פחות חמורים מן המעשים, היו הדיבורים, ושוב הביאה דווקא פרשת בירעם ואיקרית את הדברים לחשיפה גמורה.

תמיד היו במחנה הציוני יחידים שהטיפו ל„ציונות אכזרית“, לנישול גלוי ללא הסוואה. אולם דבריהם נדחו בשאר-טנפיש על-ידי כל המוסדות והמיפלגות, כסילוף דתורה הציונית. אפילו זאב ז'בוטינסקי, שהישוה במאמר מפורסם את הציונים לנחלנים הלבנים בארצות אחרות, ואת הערבים בארץ לאינדיאנים ולכושיים, תיאר בשירו מצב אידיולי בו תיים בצוותא „בן ערב, בן נצרת ובני תחת שילטון יהודי. בנו ערו ז'בוטינסקי, היה גדול הלוהמים למען החזרת עקורי בירעם.

שנת תשל"ב היתה שנות-מיפנה גם במחנה זה. בשנה זו הושמעה לראשונה, מעל במות ציבוריות רמות, תורת ההתנחלות הממשלת.

לפתע נשמעו מפי אדוים כריזמוס, מדיי נאים ופרשנים, ככלי-התקשורת ההמוניים, דברים שנשמעו עד כה רק מפי אויבי ישראל ומנהיגים ערביים. דברו המופתני, שוקיירי ויאסר קראפאת, שהוגדרו עד כה כדבריי-שימי נה זרונים, הופיעו לפתע כמאת ישראלית.

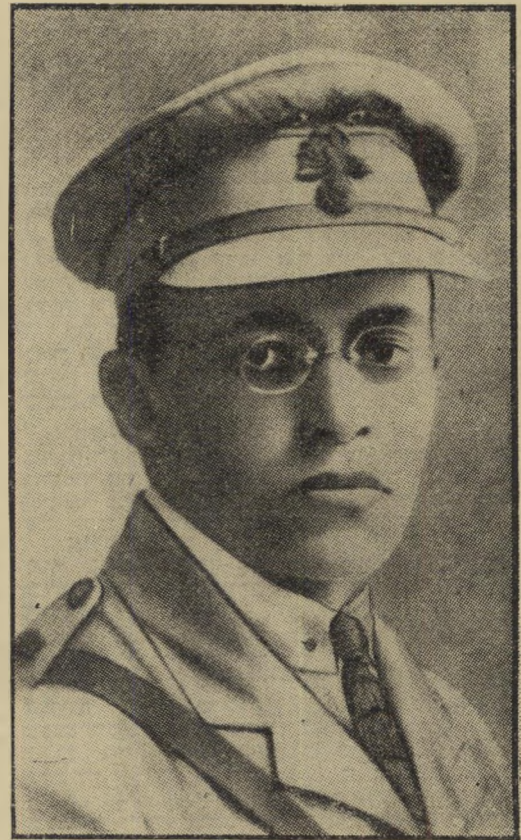
נאמר, כי מטרת הציונות היא להתנחל בכל רחבי הארץ, תוך „הזזת“ האוכלוסיה הערבית. נאמר כי הנישול היה, ויהיה תמיד, חלק בלתי-נפרד של המעשה הציוני. נאמר כי דבריי-המוסר, שנשמעו בפי האבות, לא היו אלא הסוואה הכרחית בימי-התעצמות. שאין להם עוד מקום בימי-ההתעצמות.

הדברים לא צומצמו לשטח כלשהו, אף לא לשטחי ארץ-ישראל המערבית של תקופת המנדט. כל הסיסמות שהושמעו השנה להצדקת ההתנחלות ו„הזזת“-אוכלוסיה בגולן, בסיני ובגדה המערבית יכולות לחול מחר על דרום-לבנון, מרכז-סוריה והגדה המזרחית, אם המיקרה המדיני-הצבאי יביא לכיבוש שטחים אלה בידי צה"ל. למעשה היתה זאת התורה שהנתתה את הכובשים הלבנים של אמריקה הצפונית עד הגיעם לשפת האוקיינוס השקט. התורה שאמצאה את ביטוייה המזווע בדרישה הגרמנית ל„שטח מחייה“.

בניסוח אידיאולוגי היא אמרה: אנחנו מתי זורים ועצמנו את נחלת אבותינו ומפנים ממנה את הזרים שגרו בה כמשך אלפיים שנה. בניסוח פרנמטי יותר היא אמרה: הערבים הם „מושטנים“, אנחנו חזקים, אין מה לדבר עד החזרת מטר אחר.

הסטרפיטיז של דיין

י קיוויב חדש זה של מבצעי ההתנחלות-תוך נישול ומצדיקה היה רק חלק מתהליך כללי של

זאב ז'בוטינסקי: 3 בנים

התערטלות רעיונית. הסטרפיטיז האידיאולוגי הפך לאופי נה.

הוא התרחש גם בזירה החשובה ביותר: הוויכוח על מולחמת זלום.

עד לשנת תשל"ב עוד נשמרה האגדה, שישראל רוצה תמיד בשלום, אך אין עם מי לדבר, מאחר שכל הערבים אומרים „לאו“ מוחלט לכל אפשרות של שלום „אמיתי“, שיבטיח את ביטחון ישראל.

אגדה זו נשמרה גם כאשר הציע גמאל עבד-אל-נאצר, בשנת תשל"ל, שלום רשמי עם ישראל, בתנאים שהמדינה לא היתה מעוה לחלום עליהם לפני שש שנים. היא נשמרה כאשר הזר אנוואר אל-סאדאת, בשנת תשל"א, על הצעה זו בנוסח מעשי חדי-משמעי. בשנת תשל"ב נופצה אגדה זו כמונה תחיי

זה על-ידי צמרת המדינה, כמו פיגומים שהי כנאי הורסם כגמר הבניין.

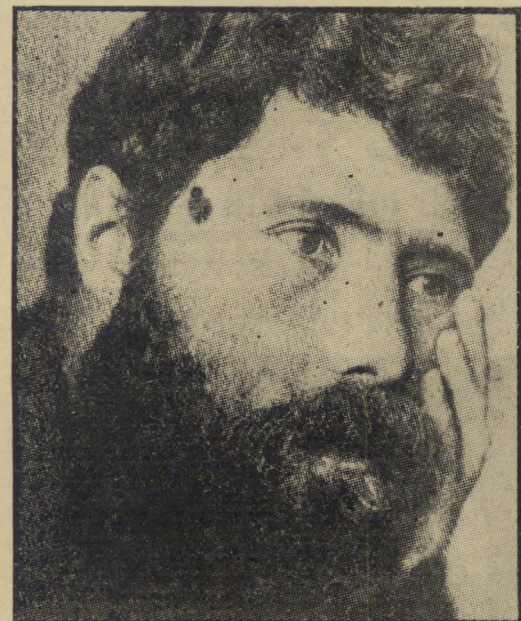
בצורה הנוקבת ביותר עשה זאת, כדרכו, משה דיין. לקראת סוף השנה הודה בפירוש ובפומבי, בוועדה המדינית של המערך, כי המלך חוסיין מציע עתה שלום רשמי ונפרד, עם שינויים „לטרוניים“ בגבולות, והנהגת סידורי-ביטחון יעילים, כגון פירוז כל הגדה המערבית. דיין הודיע בפה מוא שאפשר להשיג שלום כזה — והכריז שהוא מתנגד לו.

במשך השנה פעלה הממשלה בגלוי לשם החנקת כל יוזמת-שלום אפשרית בעודה באיבה. כל מתווך אפשרי נדחה, הופחד, ובמיקרה הצורך גם הושמץ. תוכנית המלך חוסיין, שנועדה לאפשר חוזה-שלום עם ישראל על-ידי פיוס הפלסטניים במיסגרת פדרציה ירדנית-פלסטנית, נדחתה בשפק-קצף כשאז יצאה מפיו. כאשר גירש נשיא מצריים את היועצים הסובייטיים מארצו, תוך ויתור על כל אפשרות של פעולה צבאית מצרית בעתיד הנראה לעין, דחתה ישראל את כל רמזי-השלום הנואשים שלו בנוקשות טוטאלית.

הערבים הוצעו תנאי-ביעיה מבישים, תוך תיקונה גלווייה שהם לא יקבלו אותם. כי מצב של העדר-שלום, המשאיר את כל השטחים בידי ישראל, עדיף בעיני צמרת המדינה אף על כניעה ערבית, שתחייב החזיר הפחות חלק מן השטחים הכבושים.

שנץ לב לא. ד. גורדון

ב עיות ההתנחלות והשלום היו קשורות במיי שרין לשטחים המוחזקים. פחות ברור היה הקשר בין החזקת השטחים ובין ההתפתחות הפנימית במדינה. אמנם, פרשת-השחיתות שיועצה את הארץ בתשל"ב

לעבודה כבושה: י.ח. ברנר

עד יסודותיה היתה קשורה במישרין באוצרות-הטבע של סיני הכבושה. אין זה מיקרה שפרשת נתיבי נפט קשורה בניצול אוצרות אלה, שהם שלל-מילחמה.

כי היחס לרכישיה-שני יצר בחברה זו אוויר רח של הפקרות, שדבקה בכד מעשי מנהלה. כאשר הצדיקה ועדת-החקירה הממלכתית, בראשותו של שופט בית-המישפט העליון, את מרבית המעשים האלה, ומצאה את גיבורם כשיר לתפקיד בכיר בממשלה, נקבעו בגלוי ה„נורמות“ שכבר פשטו קודם לכן בצמרת. את ההתקוממות הציבורית נגד נורמות אלה הגדיר השופט כ„פסטיבל“ — פסטיבל העולה כסף, בצורת שכר מופקר לפרקליטים, שהם חלק מן הצמרת.

פרשות כלכליות אחרות, כגון פרשת אוטוקרס, לא התרחשו בשטחים המוחזקים, ולא נגעו לרכוש-שלל. אולם הן היו קשורות לאותה בעייה מרכזית במישור המכריע: המישור המוסרי.

כי אותו תהליך של התערטלות שקבע נוריי מות ציונית גלווייה בלפי ענייני השלום והחתי נחלות, מוכרח היה להתפשט גם לנורמות הי חברתיות הפנימיות.

ייתכן כי החוליה המחברת היתה בתשל"ב חדירת העבודה הערבית לכל החומי המשק הישראלי. כוחר עבודה קולוניאלי זה, שאין לו זכויות אזרחיות או סוציאליות כלשהן, והמופקר לחלוטין לשירות מעבידיו, יצר בהכרח יחס חדש לעבודה ולעובדים. בני עזה ושכם פשטו ברחבי ישראל, למטעי הקיבוצים ולשדות המושבים, לאתרי-הבנייה בצפון תליאביב ולסדנאות של חיפה.

האידיאליים שזי ההתיישבות העובדת, תוי רות-המוסר שזי אבות העלייה השנייה, התמוז טמות מול פני החזיון החדש — ניצול העובד דה שז אוכלוסיה כבושה.

בקרם האצולה הכלכלית החדשה של ישראל דובר בגלוי על חוסר-האפשרות להחזיר את השטחים, שתושבי הם דרושים עתה להתנעת הגלגלים של המשק הישראלי. והמהווים שוק למוצרי. הצטרפו לאצולה זו המתעשרים החדשים מקרב בניו הביצועים ויצרני הציד הצבאי בפעם הראשונה נוצרה בישראל שיכבה